

Politikai
röpiratok.

93.

93
720

NÉHÁNY SZÓ

AZ

ÜGYVÉDRENDTARTÁSRÓL

FÓTEKINTETTEL A

NÉGY ÉVI GYAKORLATRA.

(Felolvasatott az országgyűlési gyakornokok testületében.)

IRTA

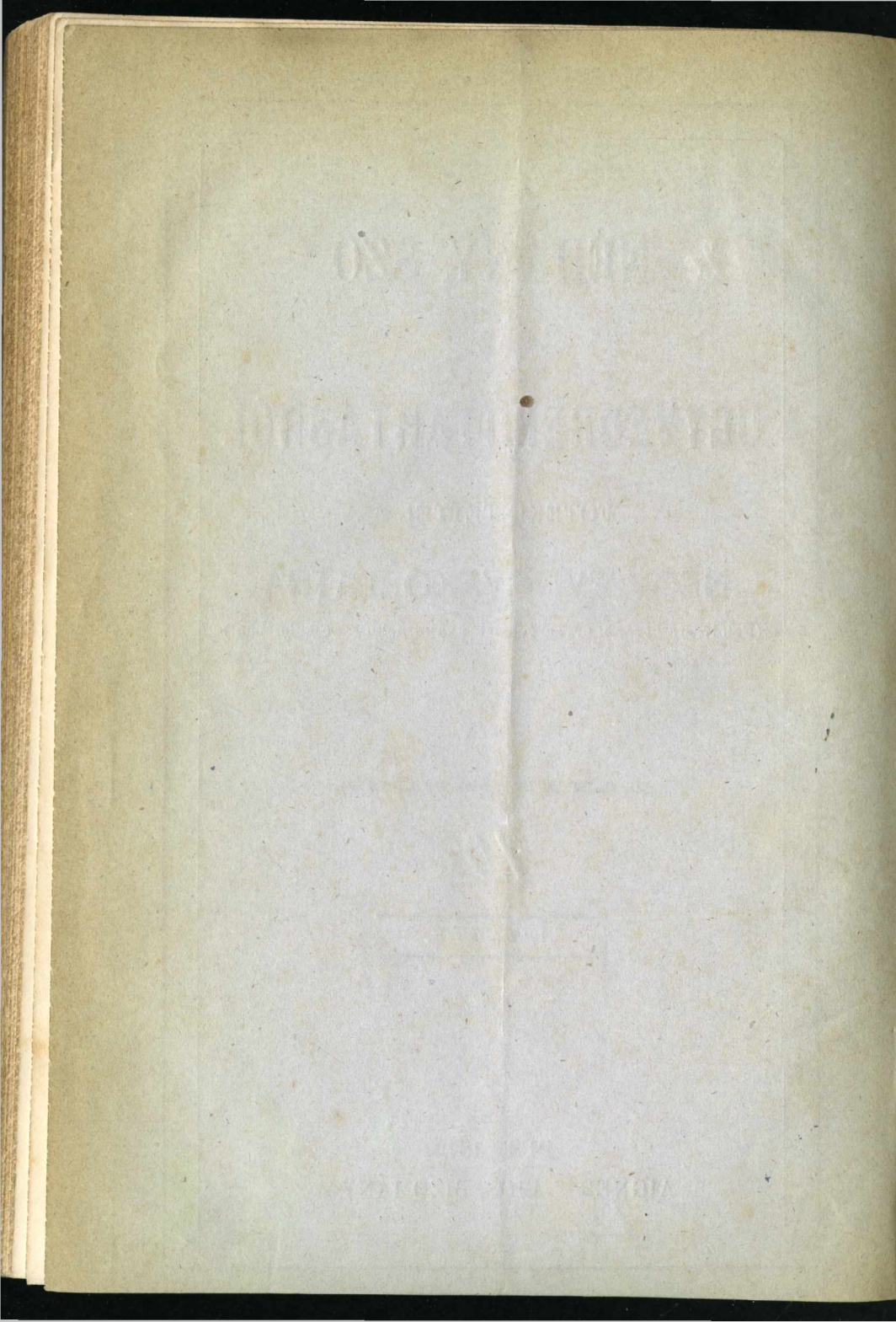
MAYER SÁNDOR.

10.

Ara 25 kr.

PEST 1872.

AIGNER LAJOS BIZOMÁNYA.

NÉHÁNY SZÓ
AZ
ÜGYVÉDRENDTARTÁSRÓL
FŐTEKINTETTEL A
NÉGY ÉVI GYAKORLATRA.

(Felolvastatott az országgyűlési gyakornokok testületében.)

IRTA

MAYER SÁNDOR.

PEST 1872.

NYOMATOTT NOSÉDA GYULÁNÁL.

ÖRÖK ÉRTÉKŰ

NY

ÖRÖK ÉRTÉKŰ

NY

NY

NY

DR. BALLAGI GÉZA.

Az ügyvédtartás főtekintettel a 4 évi gyakorlatra.

I.

Hire jár, hogy az ügyvédtartási javaslat készülőben van, és hogy az nemsokára az igazságügyminiszternek fog átadatni. Nem fog ugyan e törv. javaslat a még hátralevő parlamentarizmus időszakban a trvhozás elé kerülni, miután sokkal fontosabb, a nemzet jövőjét sokkal inkább érdeklő ügyek tartják figyelmét lekötve. De dacára ennek, e kérdés minden oldalról megvilágítása nem lesz felesleges.

A tvjavaslatnak a jövő nemzedékre leginkább kiható része — melyet azonban az igazságügyér ur még nem tett magáévá — 1) a tudori fok elnyerése, és 2) 4 évi gyakorlat.

A tudorság ellen ifjuságunk nem fog zugolódni, sőt ellenkezőleg, annak behozatalát örömmel üdvözli, és pedig azért, mert az időnek intensív felhasználása által rövid idő alatt elnyerhető és továbbá a magasabb szellemi képzettség terjesztésére hatván, mind a közügyre mind a magán emberre jótékony befolyással van.

Egeszen másképen állunk a 4 évi gyakorlat kérdésével. Vizsgáljuk ennek várható következményeit socialis szempontból. A socialis vizsgálódásnak több oldala van : 1) moralpolitikai 2) anyagi.

1) a moralpolitikai szempont.

Az alkotmányos államnak legfőbb kívánalma, a szabad független emberek tulnyomósága a függők felett.

Csak ezen esetben válik az alkotmányosság valódi alkotmányossággá, csak akkor fog megfelelni azon szép eszméknek, mely annak alapját képezi. A függők tulnyomósága álalkotmányosságot szül. Az ügyvédség mint oly foglalkozás, mely a nagy publikumtól kapja kenyerét — egyike a legfüggetlenebb állásoknak. De a 4 évi gyakorlat megfosztja a fiatal embert, habár csak időlegesen is, ép akkor, midőn fiatalságánál fogva egyéb társadalmi kötelek szabad elhatározását kevésbé teszik függővé — függetlenségétől. — E szempontból tekintve tehát az államra nézve a 4 évi gyakorlat csak hátrányokat hoz.

A morálpolitikai szempont magánügyi oldalát tekintve, fog a 4 évi gyakorlat a meglevő ügyvédekben mandarinokat teremteni — akaraton kívül — másrészt a kilépő jogászságban egy ügyvédjelölti kasztot, mely függetlenségét tekintve, nem sokkal fog túltehetni a hivatalnokok hirheft függetlenségén. Hisz a munkaadó és elfogadó közti viszony hozatik fel egyik fő okul a suffrage universel ellen. S ugyanazon viszony az ügyvédsegédek és ügyvédek közt is fog fenállni.

Élte poesisében, akkor, mikor a tett, erő leginkább van kiképezve az emberben, kell szolgálásba lépni, kell lemondani az emberi szív legfőbb ohajáról: a szabadságról.

2. Vizsgáljuk a 4 évi gyakorlat anyagi következményeit.

Az anyagi munkások egyik fő törekvése abban nyilvánul, hogy maguknak a teljes munkajáradékat, vagy is, a közönséges napi béren fölül még a vállalkozói nyereséget is biztosítsák. E törekvésüknek az u. n. productiv associációkban adnak kifejezést, levén ezekben a munkások a munkaadók és a valódi munkások is. Mi e törekvést a vagyon helyes megosztása szempontjából, egy minél inkább terjedt középosztály képzése, és az általános szavazatjog behozhatásának tekintetéből csak helyeselhetjük. — A 4 évi praxis azonban éppen az ellenkezőt szüli. Az ügyvédjelölt nem élvezheti teljes munkajáradékát, hanem

annak és pedig igen tekintélyes részét ügyvédjének átengedni kénytelen. Munkajáradékokból alig kapnak annyit, hogy a mindennapi élet legelső szükségait fedezhessék. Hisz mindenki, a ki csak a dologba kevésbé van beavatva, tudja, hogy mily csekély az ügyvédsegédek díjazása Pesten, és úgy szólva egész Magyarországon. 15—30 frt a havi fizetés, tessék ebből megélni, és még e mellett fiatal emberhez illő mellék-élvezetekben is résztvenni. E viszonyon mindeddig csak a szülők pénzes levelei, vagy magán mellék tevékenység, vagy adósság-csinálás segített. Mind a háromra az volt a vigasztaló, hogy e viszony legfeljebb csak 2 esztendeig tart.

De milyen lesz ezután az ügyvédsegédek anyagi állása, ha a 2 évi praxis 4-re emeltetik? A kínálat még nagyobb lesz, és úgy a kereslet és kínálat törvénye szerint a fizetés még csekélyebb leend. Az ügyvédsegédek egy állandó consumtiv osztályt képeznek majd, éltek 24—28 éves korában, a tetterő legfényesebb korában improductive működnek, saját erejükből fenállani nem képesek, — hanem vagy szülőik gyámolítására szorulnak, — vagy elhagyva e pályát, más pályát választanak, melyre nem készültek el, — s mi társadalmilag szintén káros — vagy egyáltalában nem existálhatnak.

E három modozat akármelyike hátrányos mind a közügyre, mind a magánosokra. A szülék részéről folytonos gyámolítás sem az állam, sem — mint nagyon természetes — a magánosok érdekében nem fekszik, sőt hosszabb időn is folytattatván, középosztályu családokat tönkre tehet, ennek következtében ismét az adózási képesség kisebbedik, s az is abnormis viszony, hogy 26—28 éves ember még adót ne fizessen, mert mint fölősjövedelemmel nem bíró, nem is fizethet.

Más eredménye pedig abban áll, hogy miután oly sokáig tartósan segíyezni, csak gazdag ember képes fiát, — az ügyvédség nem lenne idővel mássá, mint a gazdagok monopoliumává, és ez azután a szegény és gazdagok közti

ürt a szellemi térre is átviszi. Pedig nem kell szaporitania a jelen társadalmi szervezettel elégedetlenek számát.

A többi két módozat abnormis viszony, mely a bűnügyek statistikájában magát érezhetővé fogja tenni.

De sociális szempontból más ferde következménye is lesz a 4 évi gyakorlatnak, — Ritka népességű országokban — a mikor t. i. viszonyítva a területhez s a létfenntartási közegekhez a népesség gyér — a kormány nem fog rossz uton járni, ha a népesség sűrűségére törekszik, miután ez egyik termelési tényező. De a 4 évi praxis épen az ellenkezőt szüli, mert csak késő 29 — 30 évben történhető házasságokat eredményez; a tudomány és tapasztalat pedig a 24 évben történő házasságokat tartja legjobbaknak, mert legproductivabbak. E tekintetben sajnos eredménye lenne a 4 évi praxisnak.

Sociális szempontból tehát a legsajnosabb eredményekre vezetne a 4 évi gyakorlat behozatala. Az ügyvédségek függőségi idő tartamának, az anyagi helyzet rosszabbítása által, mind a köz mind a magánérdekkel homlok-egyenest ellenkezik; miután pedig valamely törvény megalkotásánál csak az lehet irányadó: a jogosult magánérdeket a közérdekkel összeegyeztetni, és viszont — a 4 évi gyakorlat elvetendő.

II.

Az említettekben törekedtünk kimutatni, hogy társadalmi szempontból a négy évi gyakorlat mind az államra, mind a magánosra károsan hatna.

Vizsgáljuk most a többi törvökkel való összhang, a társadalmi igazságosság az egyéniség törvényeinek az észjog és a közvélemény követelményeinek szempontjából.

Általában el van ismerve, hogy a törvhozás terén kell uralkodni egy általános eszmének, mely a törvények egész során veres fonalként húzódik keresztül. Minden ellenmondás az életben keményen megboszulja magát. Rég foly már

a harez a tudomány és gyakorlat terén a czéhszerkezet s monopolium és a szabadság és concurrentia eszméi között. A harez a tudomáoy terén az előbbieik teljes leveretésével végződött, a tapasztalat csak megerősítette a tudomány állításait. A magyar trvhozás az új ipar törv. megalkotása által a szabadság eszméjének hódolt, és az ipar szabadság eszméjét ültette át honunkba annak minden áldásaival együtt. És nem hihetem, hogy azon ország, mely a szabadság eszméjét elismerte az ipar terén, — azt megtagadja az ügyvéd rendtartásban. A 4 évi praxis mellett csak ugyanazok az okok hozatnak fel, mint egyáltalában a czéh szerkezet mellett t. i. hogy kell az államnak gondoskodnia, miszerint a publikumot képzett ügyvédek szolgálják, míg a szabadság a kellő kiképzést magára az egyénre bizza.

Az első az állam gyámkodás, az utóbbi az individualis szabadság elve, az első felett pedig már rég kimondta elítélő verdictjét a tudomány és tapasztalat.

2. A 4 évi praxis ellen tiltakozik továbbá a társadalmi igazság is. Egyik osztályát a társadalomnak t. i. az iparosokat reá nehezedett békóktól megszabadítani, — és másik osztályt ugyanazokkal megterhelni — nem a legnagyobb társadalmi igazságtalanság!?

És pedig oly igazságtalanság, mely magára az államra nézve positiv veszteséggel jár. Hol volna itt az állami eszély?

3. Továbbá azok, kik a 4 évi praxist akarják, arról is megfélekedezni látszanak, hogy kétféleképp lehet az időt felhasználni intensive és extensive. 2 esztendei intensiv idő felhasználás által többet lehet elérni, mint 4 évi extensiv idő felhasználás által.

4. A gyakorlat idejének meghatározása, főleg pedig annak 4 évre való kiterjesztése ellenkezik az individualitás törvényeivel és természetével. Tudjuk, a természet nem egyaránt osztotta a tehetségeket, nem egyaránt szorgalomra való hajlamot, és ezen különbség szerint az eredmény is különböző. Hisz ismertes, hogy Kerkápolyi

mily rövid idő alatt sajátította el az összes katonai tudományokat, és teremtett honvédséget, mely a külföld elismerését is kivívta. Az e századbeli tvhozás főleg az által különbözik a múlt századbelitől, hogy ott, hol az egyén sikerrel saját belátása szerint működhetik, — az egyéni tevékenységnek szabad működési tért enged. Miért e helyes irányt itt megtagadni, a hol az legjobban van alkalmazva, miután a jó készülést leendő pályájára az önérdék is parancsolja.

5. Tiltakozik még a négy évi praxis ellen a minden államnak alapul szolgáló észtörvény. — Ismeretes, hogy Louis Blanc a „droit au travail“ vagy is a munkára való jogot állítá fel az állam irányában, az az: szerinte az egyes polgároknek joguk van követelni, hogy az állam őket elegetendő munkával lássa el. Mi ugyan ezt el nem ismerjük, de még kevésbé ismerhetjük el annak ellenkezőjét, t. i. az államnak azon jogát az egyént munkatehetségének önálló kifejtésében és kiaknázásában gátolni akkor, a mikor a természet őt már önállóságra képesíté. Pedig hogy mikor képes valaki erre, azt tapasztalat szerint meghatározni épen nem lehet. Némelyik örökké gyermek marad, a másik már fiatalságában férfi. Ez utóbbira nem szükséges példákat idézni, van ilyen hála az égnek elég Magyarországon. — Ha már most a 2 évi praxis 4-re emeltetik, ez által a jó tehetségün a legnagyobb és semmi czélszerűséggel nem járó igazságtalanság követtetik el, a rossz tehetségün pedig ez által nem történik semmi segítség, mert ő az előtt is 4 évig is practizálhatott, — ha akart, vagy ha visszavetttévén, — akarnia kellett.

6. Tiltakozik még a négy évi praxis ellen a közvélemény is. Ismertes dolog, hogy még a múlt év folytán a lapok jelesen „Névtelen“ az „Ellenőr“ hasábjain a mostani ifjuság tétlensége ellen kelt ki, s nem épen ok nélkül. De ennek oka nem magában az ifjuságban, hanem a körülményekben, és törvényekben keresendő. Nincs az ifjuságnak a társadalomban elegendő tere, hogy tetterejét teljesen kifejthesse. Ott, hol működési szabadság van, a fiatal-

ság elég tetterőt fejt ki. Így ha a sajtót nézzük a jobban fiatal tehetségek által szerkesztett „Reform“ egyike a legjobb lapoknak; élvezettel olvassuk Hegedüs és Törs cikkeit stb. A képviselők közül egy Széll Kálmánhoz hasonlót keveset találni. Igen is a fiatalság működnie csak adjanak neki több működési szabadságot és tért. De ha az ifjuság tetterejét a törvények kifejtetni nem engedik, ha azt zsibbasztják, és ugyszólván, pensióba teszik minden áron: akkor tétlenségről ne tessék vádolni az ifjuságot. És a bizottság mégis a szabad működési kört még jobban megszorítandónak tartja — úgy látszik pápaszem és kopaszság szerinte kellék az ügyvédséghez.

Tehát nem csak socialis szempontból, hanem a többi törvnyel való harmonia, egyáltalában a logica, a társadalmi igazság az egyéniség törvényei, az idő intensiv és extensiv felhasználása az észjog és a közvélemény követelményeinek szempontjából is elvetendő a 4 évi praxis.

III.

Ha azonban annyi az ellenérv, — mint azt fenn elősoroltuk — bámulva kérdezzük, vajjon mi indithatta tehát a bizottságot arra, hogy 4 évi gyakorlati kötelezettséget állítson fel. Hogy eltérjen a budapesti ügyvédegylet javaslatáról, mely csak 3 évi praxist kíván, de számítva a praxist az első államvizsga letételéről, úgy hogy valaki épen akkor ügyvéd, a mikor a doctoratust letette? A javaslat a szerint pedig csak akkor kezdődik, ha az ember letette a doctoratust, és tart 4 évig. Gyönyörű különbség!

A bizottságot következő okok vezérelték:

1) A magyar ifjuságnak a jogi pályától való elretentése.

2) azon törekvés, hogy a publicum jó ügyvédekben válogathassék.

Ami az elsőt illeti, lehet hogy az önálló ügyvédek száma Magyarorszáiban nagyobb mint máshol. De ennek

oka a körülményekben keresendő. Csak az utolsó évek óta van nálunk nagy mozgalom a vasutak, gőzhajózás, építészet, egyáltalában a technikai pályák érvényesítési terén. Előbb az nem volt. Miért készült volna hát a magyar technikai pályára? De másképp lesz ez ezentul. Tanuskodik erről sok körülmény u. m. A réaliskolák, daczára, hogy minden évben szaporittatnak nem képesek az e tekintetben nyilvánuló kívánalmat kielégíteni, a technikusok száma évről évre emelkedő, és a kinek alkalma van a még gymnasiumban lévő ifjagnál vagy a néptanodákban lévő gyermekek szülőinél a leendő életpálya után tudakozódni, legnagyobb részt a technikai pályát hallja emlegetni. — Ugy, hogy én hiszem, hogy 10 év múlva inkább hiány lesz jó ügyvédekben, mint felesleg. — Más országokkal való összehasonlításoknál pedig nem szabad felednünk, hogy máshol, jelesen Ausztriában az egyes ügyvédek iradaiban sokkal több ember van mint segéd elfoglalva, mind nálunk. Így nálunk csak az önálló ügyvédek száma nagyobb — és ez jó is van így — mint pl. Ausztriában, de a segédszemélyzet amott megint sokkal nagyobb.

Legjobb magára a természetre hagyni az ügyvédségi viszony helyes arányosodását a többi foglalkozási ágakhoz, mert minden állami gyámkodás drágán boszulná meg magát. S továbbá, ha az ügyvédek száma nagy, az csak előny a publikumra, a mostani ügyvédsegekre nézve pedig baj s intés, hogy pályájukra nagyon jól készüljenek el, — de ha baj a segédekre nézve, ne szaporítsák azt még azzal, hogy 4 évig kell gyakornokoskodni.

A második czélt pedig, hogy a publikum jó ügyvédekben válogathassék — épen nem fogja elérni. Nem azért, mert csak a gazdag ember, és azok közül is csak a gyengébb tehetségű fogja magát e pályára adni. A jó tehetségű nem fog 17 esztendeig tanulni akarni, a szegény nem számíthatna folytonos és tartós gyámolításra szintén nem léphet e pályára. A 4 évi praxis épen az ellenkezőt fogja eredményezni, mint a mit akart — mint egyáltalában újabb időben a monopolium és czéh szerkezet —

kevés és rossz tehetségű ügyvéd lesz, s meggyőződéses, hogy néhány év múlva az állam, e szabályzatot egyáltalában ha életbe lépteti, nem csak, hogy elfogja — mert majd kell is — törölni, hanem különös kedvezményekkel fogja e pályát felruházni, hogy az attól elijesztett embereket újra e pályának megnyerje. És így csak a mostani ifjúsággal történnék ezen sajnós eredményű experimentum.

Furcsa logica volna az, az orvostól, kire életünket a technicustól, kire milliókra menő vállalatok keresztülvitelét bízunk a könyvvezetőtől, nem kívánni kötelező praxist de igen és az ügyvédtől, — kire csak pereinket bízunk. S különben az egyetemen úgy is az egész practicumot adják elő, és egész behatóan adják elő a váltójog mellett a váltó-eljárást is tanítják. Minek tehát oly törvényt hozni, mely nem csak felesleges, de mindenkinek árt, egy törvényt, mely ellen a sociális érdekek, s logica, az egyéniség törvényt, s maga a célszerűség is tiltakozik? Minek e, százok érdekeit veszélyeztető s senkinek nem használó experimentum? Ne szégyenítsük meg a 19. századot egy új céhszerkezet behozatalával.

Mindezek végeredménye a következő:

1) A praxis időtartamát meghatározni egyáltalában szükségtelen, különbözők lévén az egyéni tehetségek, s több fent elősorolt oknál fogva; hanem bizassék mindenkinek akaratára, és tehetségére, hogy mikor akar s tud ügyvédi vizsgát tenni. De legyen az ügyvédi vizsga szigorú és kimerítő. Ezt kívánná a szabadság.

2) De ha konkrét viszonyaink ennek behozatalát mostán nem javálnák, tartsuk meg legalább a két évet, mert akkor csak stabilisok leszünk, de nem reactionariusok.

3) Ha pedig a 4 évi praxis mégis a trhozás által elfogadtatnék — a mit nem várok — méltányosság szempontjából az semmi esetre ne legyen kiterjesztendő a mostan még tanuló jogászságra, jogossági szempontból pedig ne azokra, kik egyetemi tanulmányaikat befejezték.

DE BALLAGI GÉZA.

